

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Departament Ochrony Przyrody

DOP-WŚ.055.247.2025.WM
4027889.16241166.13084720
Warszawa, 22-10-2025 r.

Dotyczy: Wystąpienie w sprawie zagospodarowania tusz zwierząt objętych ochroną gatunkową.

Pan
Wiktor Szmulewicz
Prezes Krajowej Rady Izb Rolniczych

Szanowny Panie Prezesie,

w związku z pismem z dnia 21 maja 2025 r. znak: KRIR/JM/550/2025, dotyczącym przedstawienia stanowiska dotyczącego możliwości i zasadności zmiany przepisów w zakresie zagospodarowania tusz zwierząt prawnie chronionych w związku z wystąpieniem Krajowej Rady Izb Rolniczych, przekazuję poniższe informacje.

Kwestia obrotu mięsem (sprzedaży) zwierząt objętych ochroną gatunkową uregulowana została w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody¹ (dalej uop) oraz akcie wykonawczym, tj. rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt².

Zgodnie z tymi przepisami wspomniany w Państwa piśmie żubr (*Bison bonasus*) jest objęty ochroną ścisłą i wymagane jest uzyskanie stosownego zezwolenia na odstępstwo od zakazów: przetrzymywania, posiadania, darowizny, wymiany, oferowania do sprzedaży i zbywania okazów pochodzących od zabitych żubrów. Zezwolenie na odstępstwo od tych zakazów wydaje regionalny dyrektor ochrony środowiska, właściwy ze względu na miejsce wykonywania czynności, Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska w przypadku, gdy zezwolenie dotyczy więcej niż dwóch województw lub Minister Klimatu i Środowiska - gdy czynność wykonywana jest na terenie parku narodowego.

Zezwolenie takie może być wydane w przypadku braku rozwiązań alternatywnych, jeżeli czynności te nie są szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony dziko występujących populacji chronionych gatunków roślin, zwierząt lub grzybów oraz jeżeli zachodzi jedna z przesłanek materialno-prawnych, wskazanych w art. 56 ust. 4 pkt 1-6 uop.

Należy zwrócić uwagę, że w przypadku zamiaru spożytkowania tuszy żubra na użytek własny, co wiąże się z koniecznością uzyskania zezwolenia na przetrzymywanie czy posiadanie okazów tego gatunku, możliwe jest wydanie zezwolenia na tą czynność przy zastosowaniu jednej z przesłanek materialno-prawnych, wymienionej w art. 56 ust. 4 pkt 5 uop, tj. wydanie zezwolenia umożliwia w ściśle kontrolowanych warunkach, selektywnie

¹ Dz. U. z 2024 r. poz. 1478, z późn. zm.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 2380 z późn. zm.

i w ograniczonym stopniu przetrzymywanie okazów zwierząt gatunków objętych ochroną w liczbie określonej przez wydającego zezwolenie.

Natomiast żadna z indywidualnych przesłanek umożliwiających wydanie zezwolenia, o których mowa w art. 56 ust. 4 pkt 1-6 uop, nie będzie prawdopodobnie spełniona przy wydawaniu zezwoleń na darowiznę, wymianę, oferowanie do sprzedaży i zbywanie okazów żubra, tj. obrót tuszą tego gatunku. Należy mieć jednak na względzie, że postępowanie o wydanie zezwolenia z zakresu ochrony gatunkowej jest indywidualnym postępowaniem administracyjnym i to organ rozpatrujący sprawę bada przesłanki możliwe do wydania decyzji i ostatecznie podejmuje decyzję o sposobie jej rozstrzygnięcia.

Inaczej sytuacja prawna wygląda w przypadku bobra (*Castor fiber*), który ma inny status ochrony, tj. gatunek ten objęty jest ochroną częściową z możliwością pozyskiwania. W przypadku, gdy podmiot uzyskał zezwolenie na pozyskiwanie okazów bobra, przetrzymywanie i obrót tuszą tych zwierząt nie są już reglamentowane (zakazy przetrzymywania, posiadania, zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany, darowizny nie obowiązują - § 9 pkt 5 rozporządzenia w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt).

Niemniej jednak należy zauważyć, że odrębną kwestią są przepisy związane *stricte* ze sprzedażą mięsa, tj. przepisy rozporządzenia (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiającym szczególne przepisy dotyczące higieny w odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego. W przypadku przeznaczenia mięsa na użytek własny kwestię tę regulują przepisy ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego³ oraz rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 października 2010 r. w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji mięsa przeznaczonego na użytek własny⁴.

Wobec powyższego podejmowanie działań w zakresie przepisów dotyczących obrotu mięsem leży w kompetencjach Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, a nie resortu środowiska.

Warto jednocześnie zaznaczyć, że przedstawiciele Ministerstwa Klimatu i Środowiska i GDOŚ analizowali możliwość wprowadzenia mięsa żubra do obrotu. Odbyło się spotkanie z przedstawicielami Ministerstwa i Rozwoju Wsi dotyczące tego zagadnienia, podczas którego omawiano szereg problemów proceduralnych – m. in. konieczność uzyskania notyfikacji UE i gruntownej zmiany krajowego prawodawstwa – koniecznością wpisania żubra na listę gatunków łownych. Drugim zidentyfikowanym problemem na ww. spotkaniu była również kwestia wrażliwości społecznej – sprzedaż mięsa gatunku, który jest symbolem ochrony gatunkowej i udanej reintrodukcji jest bardzo kontrowersyjna i na pewno nie przyczyni się do budowania zaufania społeczeństwa do organów administracji publicznej.

Trudno też pozostawić bez komentarza tezę przedstawioną w piśmie Krajowej Rady Izb Rolniczych dotyczącą powodowania strat ekonomicznych i środowiskowych przez brak możliwości skonsumowania tusz zwierząt prawnie chronionych. Należy wyjaśnić, że padlina pozostawiona w lesie jest ważnym elementem ekosystemu, który pełni bardzo ważne role dla jego funkcjonowania. Jest źródłem pożywienia dla wielu gatunków zwierząt padliozernych, w tym gatunków rzadkich i chronionych, natomiast rozkład padliny jest kluczowym elementem obiegu materii w ekosystemie. Bakterie, grzyby czy drobne bezkręgowce rozkładając tkanki zwierzęce do związków prostych, uwalniają składniki

³ Dz. U. z 2023 r. poz. 872 z późn. zm.

⁴ Dz. U. z 2024 r. poz. 981 z późn. zm.

odżywcze do gleby, które są następnie wykorzystywane przez rośliny, tworząc podstawę dla łańcucha pokarmowego.

Dodatkowo należy poinformować, że zarządzeniem z dnia 30 maja 2025 r. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska powołał Zespół do spraw utworzenia rekomendacji w zakresie ochrony i zarządzania żubrem (*Bison bonasus*), którego celem jest ocena aktualnej sytuacji, diagnoza problemów i przygotowanie rekomendacji, zawierających informacje m.in. o kierunkach prowadzenia populacji dzikiej w dotychczasowych stadach, tworzeniu nowych stad i sposobie zarządzania nimi oraz niwelacji konfliktów na linii człowiek – żubr. W pracach Zespołu, z głosem doradczym, będą uczestniczyć także zaproszone przez Przewodniczącego Zespołu osoby, których wiedza i doświadczenie mogą być przydatne do wykonywania zadań Zespołu, w tym np. przedstawiciele MRiRW, czy przedstawiciele izb rolniczych.

Łoś (*Alces alces*) objęty jest obecnie moratorium, co oznacza całoroczną ochronę tego gatunku. Jednocześnie w zakresie tuszy łosia, jako gatunku objętego ochroną na podstawie rozporządzenia w sprawie określenia okresów polowań na zwierzęta łowne⁵, wskazuję, że obowiązujące przepisy nie przewidują możliwości zagospodarowania jej przez koła łowieckie lub inne podmioty w przypadkach śmierci zwierzęcia w wyniku kolizji drogowej lub innych naturalnych zdarzeń.

Natomiast w przypadku legalnego odstrzału redukcyjnego łosia na podstawie decyzji starosty wydanej na podstawie art. 45 ust. 3 ustawy – Prawo łowieckie⁶, która daje możliwość podjęcia takiego działania w przypadku występowania szczególnego zagrożenia w prawidłowym funkcjonowaniu obiektów produkcyjnych lub użyteczności publicznej przez zwierzynę istnieje możliwość zagospodarowania tuszy. W przypadku, gdy np. odstrzał jest dokonywany na terenie obwodu łowieckiego można dopuścić rozwiązanie polegające na przyznaniu osobom dokonującym odstrzału wynagrodzenia w postaci możliwości zachowania uzyskanych tusz. Zgodnie bowiem z art. 15 Prawa łowieckiego zwierzyna pozyskana w obwodzie zgodnie z prawem, a za taką należy uznać zwierzynę pozyskaną w wyniku odstrzału redukcyjnego, stanowi własność dzierżawcy albo zarządcy obwodu łowieckiego.

Informuję także, że Ministerstwo Klimatu i Środowiska nie planuje działań mających na celu przywrócenie okresu polowań na łosie.

Ponadto uprzejmie informuję, że Główny Lekarz Weterynarii pismem z dnia 18 stycznia 2021 r., znak: BP.0211.2.2021.1.mr., zwracał się do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z prośbą o zmianę przepisów dotyczących uboju zwierząt na użytek własny, tak aby mogły mu podlegać również żubry i bobry. W odpowiedzi Ministerstwo wskazało, że nie planuje się rozpoczęcia prac legislacyjnych mających na celu umożliwienie wykorzystywania mięsa żubrów i bobrów do produkcji mięsa na użytek własny. Główny Lekarz Weterynarii również informuje, że w przypadku zmiany przepisów i wprowadzenia możliwości wykorzystania mięsa zwierząt chronionych, które podlegałyby odstrzeleniu, do produkcji mięsa na użytek własny, nie widzi przeciwwskazań w zakresie bezpieczeństwa żywności pochodzącej z takich zwierząt.

⁵ rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 marca 2005 r. w sprawie określenia okresów polowań na zwierzęta łowne (Dz.U. z 2023 r. poz. 99)

⁶ Ustawa z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie (Dz. U. z 2025 poz. 539)

Jednakże, zgodnie z informacją przekazaną przez Głównego Lekarza Weterynarii nie rekomenduje się wykorzystania do produkcji żywności mięsa zwierząt, które uległy wypadkowi. Może ono bowiem stanowić zagrożenie dla zdrowia konsumentów ze względu na potencjalne zanieczyszczenia, urazy lub inne czynniki wpływające na jego jakość i bezpieczeństwo.

Z wyrazami szacunku

Piotr Kropiński
Zastępca Dyrektora
Departament Ochrony Przyrody
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ - podpisany cyfrowo/